

Procés participatiu Montsant t'escolta

Informe de resultats de la sessió

Sessió núm. 7 - La Figuera

La Figuera, 07 de novembre de 2023

**Generalitat
de Catalunya**

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

Unitat impulsora del procés participatiu

Parc Natural de la Serra de Montsant

Empreses dinamitzadores i que redacten l'informe

Fleca l'Aresta SCCL

La Bastida Participació SCCL

Robert Castells, Núria Luque, Annaïs Sastre i Otger Vallès

Contingut - Índex

1. Introducció	3
1.1 Antecedents i context	3
1.2 Objectius del procés participatiu	4
1.3 Eixos de debat en les sessions	4
1.4 Sessions participatives en el territori	5
1.5 Canal Participa	5
2. Assistència i participació	6
2.1 Perfil de les participants	6
2.2 Llistat d'entitats participants	7
2.3 Qüestionari de satisfacció	7
3. Recull d'aportacions	8
3.1 Dinàmica inicial	8
3.2 Dinàmica de participació	9
3.3 Resum del poble	14

1. Introducció

Aquest document recull les conclusions locals extretes de la ronda de visites als 9 municipis del Parc Natural de Montsant per escoltar les veus dels veïns i les veïnes, amb l'objectiu de treballar per l'interès comú del territori i enfortir els vincles entre el Parc i la seva gent.

1.1 Antecedents i context

El Parc Natural de la Serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Va ser declarat el 30 d'abril de 2002 pel Parlament de Catalunya, amb una superfície de 9.242 ha., amb l'objectiu de protegir els seus valors geològics, biològics, paisatgístics i culturals, respectant el desenvolupament sostenible dels seus aprofitaments. La població dels municipis que envolten el Parc Natural de Montsant actualment són 2.638 habitants censats (2022).

Després de 20 anys d'existència, el Parc Natural inicia un procés participatiu amb els pobles del seu entorn, amb la voluntat d'escoltar la veu de veïns i veïnes, entitats i empreses locals, per recollir propostes de millora entorn a àmbits tan diversos com l'ús públic, el patrimoni natural i cultural o les implicacions de viure i treballar a aquest territori. Alhora, vol potenciar la participació de la gent del territori i augmentar el vincle entre l'espai natural protegit i l'equip gestor del parc.

Des de la seva creació s'han fet diverses accions per implicar als habitants i fer-los partícips de la gestió del territori de la serra de Montsant. Els precedents principals que han inclòs processos de participació en aquest sentit han estat:

- Agenda 21 (2007-08)
- Aproximació a les percepcions socials del Parc Natural de Montsant (2009)
- Carta Europea de Turisme Sostenible (certificació 2016 i renovació 2021)
- Declaració de Zona de Protecció Lumínica i Acústica del Parc Natural de Montsant: Àrea d'influència 2018 i Pla d'accions ZEPQA (2023)

1.2 Objectius del procés participatiu

Els objectius d'aquest procés de participació ciutadana són:

- Analitzar la percepció que després de vint anys tenen els diferents actors socials vinculats amb el parc.
- Detectar problemàtiques o temes que requereixin concens i treballar en propostes de millora de relació.
- Analitzar els canals de comunicació entre el parc i els habitants del territori per saber si són eficaços i òptims i recollir propostes de millora.
- Analitzar com es poden enfortir dinàmiques que millorin el vincle entre el parc i el territori i fer propostes.

1.3 Eixos de debat en les sessions

El procés de debat s'ha estructurat en 4 eixos de debat:

Ús públic:

L'ús públic és el conjunt d'activitats, serveis i equipaments que ha de facilitar l'administració de l'espai protegit per tal d'apropar els visitants als seus valors naturals i culturals, d'una manera ordenada, segura i que garanteixi la conservació i la difusió d'aquests valors a través de la informació, l'educació i la interpretació ambiental.

Concretament, s'ha parlat d'equipaments i punts d'informació, àrees de lleure, pistes i senyalització, àrees d'interès dels pobles, regulació de les activitats del parc i normativa, infraestructures, turisme sostenible, etc.

Viure i treballar al Parc:

En aquest àmbit, s'hi engloben totes aquelles activitats econòmiques i educatives que es realitzen dins l'àrea de l'espai protegit, i que necessàriament han de coordinar-se (per exemple mitjançant tràmits administratius) amb l'òrgan gestor del parc per tal que existeixi una convivència amb la diversitat d'usos de l'espai protegit.

Concretament, s'ha parlat d'agricultura, ramaderia, biodiversitat cultivada, caça, serveis i tràmits, usos i activitats tradicionals, educació i centres educatius, aprofitament silvícola, etc.

Patrimoni natural i cultural:

La serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Entre els objectius del Parc hi ha la conservació de la seva biodiversitat, i posar en valor el patrimoni natural i el patrimoni cultural material i immaterial de la serra.

Concretament, s'ha parlat de paisatge, fauna, flora, geologia, arquitectura popular, espiritualitat, etc.

Comunicació:

La comunicació i la proximitat del parc amb els veïns i veïnes es imprescindible, ja que habiten i fan ús dels espais naturals protegits. Per tal d'evitar el desconeixement, cal que el Parc faci divulgació de la gestió i els temes que s'estan treballant, així que s'ha de trobar el canal adequat de comunicació amb la població local.

Concretament, s'ha parlat de canals de comunicació, l'agenda, el butlletí del parc i sobre quina informació és d'interès general i necessari que intensificar.

1.4 Sessions participatives en el territori

El procés participatiu, a nivell presencial, s'ha dut a terme en nou sessions, una en cadascun dels municipis del voltant del Parc Natural.

Les sessions s'han dut a terme durant 3 setmanes, els dimarts, dimecres i dijous de 18 a 20 h.

El calendari ha estat el següent:

- Dimarts 17 d'octubre a Cabacés, a la Sala de la Societat.
- Dimecres 18 d'octubre a La Bisbal de Falset, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 19 d'octubre a Margalef, a la Sala Polivalent.
- Dimarts 24 d'octubre a La Morera de Montsant, a la Seu del Parc Natural de Montsant.
- Dimecres 25 d'octubre a Cornudella de Montsant, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 26 d'octubre a Ulldemolins, al Centre Cívic.
- Dimarts 07 de novembre a La Figuera, a la sala Euterpe.
- Dimecres 08 de novembre a La Vilella Baixa, al Local social de la Vilella Baixa.
- Dijous 09 de novembre a La Vilella Alta, al Casal.

1.5 Canal Participa

Alhora, durant tot el procés participatiu també ha estat obert el [Canal Participa](#), el canal de participació virtual de la Generalitat de Catalunya, que inclou tota la informació i documentació del procés, així com un espai de participació en línia on poder fer aportacions i rebre i donar suport a iniciatives presentades.

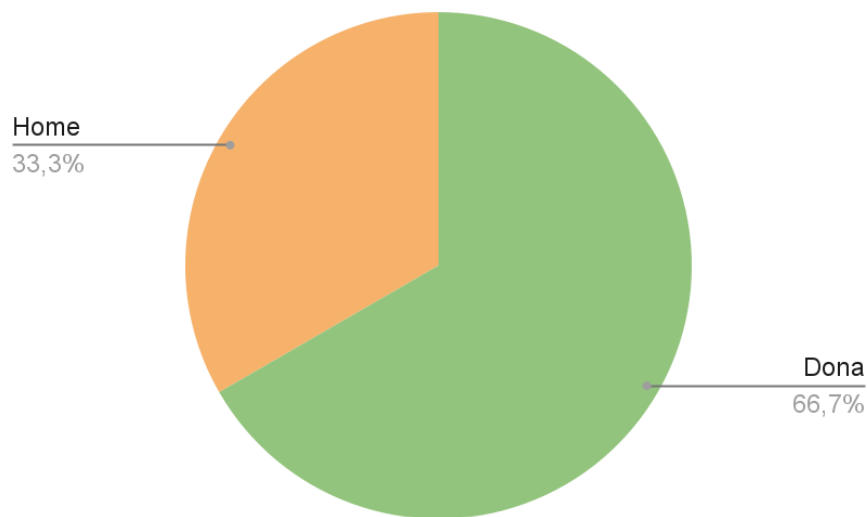
2. Assistència i participació

La sessió va comptar amb la participació de 12 persones, que no representaven a cap organisme, entitat o empresa.

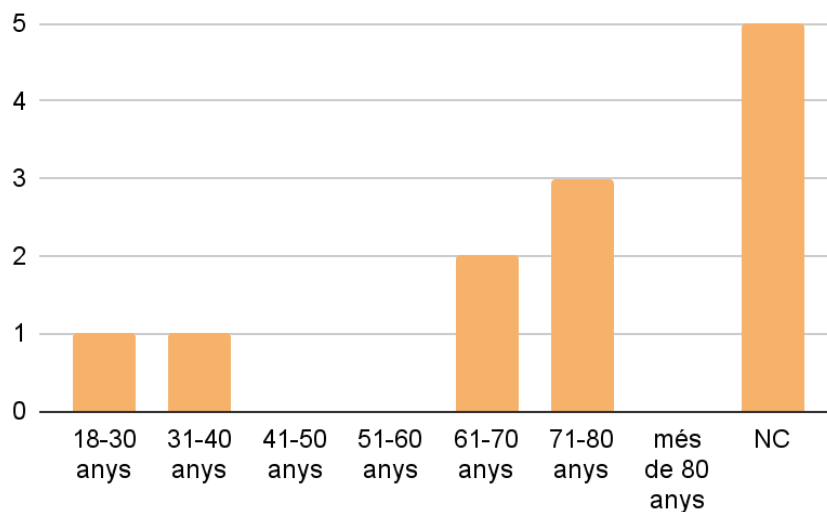
2.1 Perfil de les participants

A partir de les dades obtingudes del qüestionari d'avaluació que es va facilitar al final de la sessió, es mostren algunes de les dades de perfil de les participants.

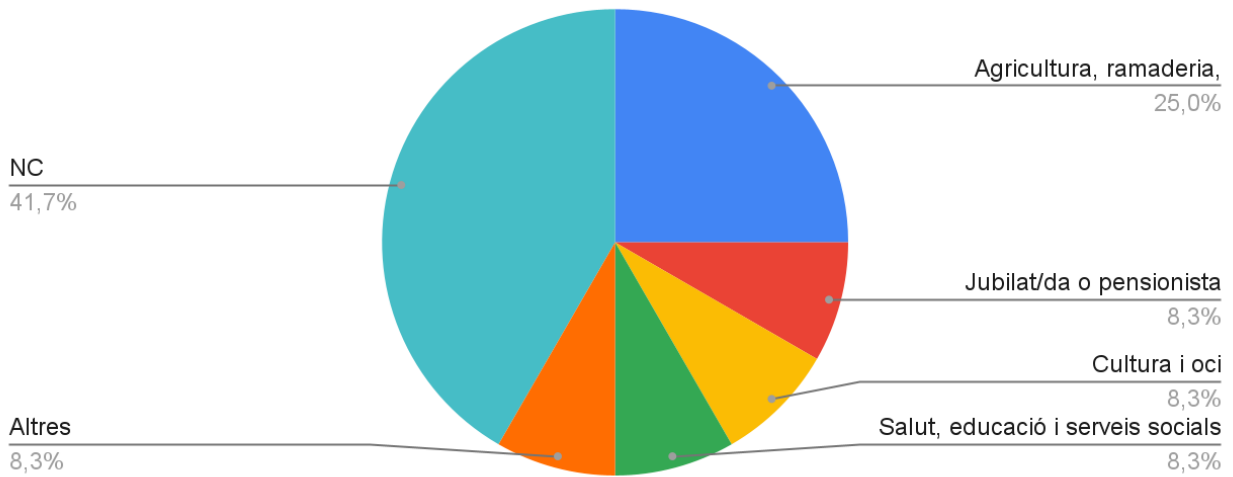
Participants per sexe:

Participants per edat:

Sector d'activitat professional de les participants:

2.2 Llistat d'entitats participants

Tot seguit es presenta el llistat d'entitats participants a la sessió, indicant el nombre de persones representants de cada entitat.

Entitat/Administració/Empresa	Nombre de participants
Particulars	12
TOTAL	12

2.3 Qüestionari de satisfacció

Al finalitzar les diverses sessions de participació s'ha utilitzat un qüestionari de valoració d'aquesta, per poder recollir dades de les participants i, alhora, poder recollir l'opinió respecte al desenvolupament de la sessió.

Els resultats de totes aquestes enquestes es mostraran a l'informe final del procés de participació, a l'entendre-se totes les sessions com un mateix conjunt de dinàmiques participatives.

3. Recull d'aportacions

Les sessions de participació han començat amb la presentació de la jornada a càrrec de l'equip de dinamització, així com amb l'explicació dels objectius del procés a càrrec de la direcció del Parc Natural de Montsant.

Durant la sessió les persones participants han deliberat en gran i petit grup, conduïts per tres dinamitzadors professionals, seguint un conjunt de dinàmiques participatives prèviament dissenyades.

La sessió s'ha dividit, principalment, dos en espais participatius: al primer, els assistents organitzats en petits grups han anat passant per diversos espais on s'abordaven els diversos àmbits de l'Ús públic, les implicacions de Viure i treballar al Parc Natural i elements relatius al Patrimoni natural i cultural. Totes les persones participants han participat en cadascun dels espais, aportant aspectes positius, aspectes negatius i també propostes de millora sobre aquests.

El segon moment participatiu ha estat una dinàmica, en gran grup, per conèixer les formes de comunicació del Parc Natural amb els veïns i veïnes del territori, alhora que per poder proposar noves formes d'establir contacte.

Cal destacar que prèviament a tot això, a mesura que les persones participants arriben a la sessió, se'ls hi demana reflexionar respecte què és el Parc Natural de Montsant per elles; tot i que és una dinàmica que tan sols pretén establir un primer contacte amb el que es treballarà més endavant, les respostes també es recullen en aquest informe.

3.1 Dinàmica inicial

Què és per tu el Parc Natural de Montsant?	
Patrimoni	Lo més bonic
Una gran natura	Una oportunitat de millora pel territori
Serra meravellosa	El paradís
Muntanya santa, carregada d'història i tel·lúrica	Serra meravellosa
Patrimoni natural, cultural, històric, humà i social	Espai de natura, biologia, zoologia, senderisme.

3.2 Dinàmica de participació

Ús públic
Elements positius
<ol style="list-style-type: none">
1. Les iniciatives com, el concert a l'Ermita, donen molta vida.
2. Les activitats divulgatives del parc.
3. Ha millorat la senyalització de la Serra Major.
4. Les informacions i activitats que genera i dinamitza el Parc són interessant si les coneixes.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none">
1. La difusió de les activitats que es fan des del parc no arriben a la població o arriben poc.
2. El manteniment de camins, especialment el del Grau de la Figuera a la Vilella Baixa.
3. Camí arrebatat i tallat a l'últim tros cultivat amb vinya al camí de la Figuera - Vilella Baixa.
4. Cal millorar la neteja dels boscos per prevenir incendis.
5. Manca un punt d'informació o de difusió al municipi (no cartells). Podria ser al Local del Poble.
6. El PI està situat a l'Ajuntament. Allà no arriba a la població i queda curt.
7. Cal fer tasques de manteniment al camí de la Figuera a Cabacés i de la Vilella a la Figuera.
8. Les activitats que es programen, se se suspelen cal que s'avisi als inscrits. (Limonium no va avisar de la cancel·lació d'una activitat).
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none">
1. Crear iniciatives comunitàries entre la Brigada i els veïns de propietat privada i voluntaris per fer accions de neteja de boscos.
2. Donar suport econòmic per reobrir el refugi.
3. Promocionar els camins i l'ermita de Sant Pau per fomentar el turisme.
4. La Font Vella de pedra seca, marcar-la com un punt d'interès.
5. Posar un codi QR per tenir un PI virtual.
6. Estaria bé que hi hagués un panell gran amb els camins ben marcats i QR per mòbil.
7. Un telèfon visible per poder rebre informació sobre itineraris o nivells.
8. Butlletins, tríptics i plànols a restaurants, bars i botigues.
9. Millorar els cartells informatius que són pròpiament del parc perquè siguin més visibles (en comptes de posar-los a les escoles, posar-los a la plaça del poble, per exemple.)

10. Fomentar les pastures als boscos per protegir-nos dels incendis.
11. Recuperar la xarxa de camins antics que unien els pobles a peu!
12. Posar cartells informatius de diferents tipus de boscos o vegetació que té el Montsant.

Patrimoni natural i cultural

Elements positius

1. Protecció del cel nocturn i les mesures que s'han pres per fer-ho.
2. El Parc és present tot i que està lluny físicament.
3. Durant els últims anys ha millorat la cartellística del Parc, així com de les indicacions dels camins.
4. Es valoren molt positivament les activitats culturals en el medi natural (per exemple, els concerts de piano a les ermites).
5. El Parc programa i difón accions molt interessants en diferents àmbits.

Elements a millorar

1. La població local no valora gaire el patrimoni històric, arqueològic, etc.
2. La població local no valora gaire el patrimoni natural i específic de flora.

3. El patrimoni de pedra seca (arnes, marges, aljubs,...) està molt perdut.
4. L'observatori de la Batalla de l'Ebre està molt brut i poc cuidat.
5. Els boscos estan bruts i amb molt sotabosc, arbres caiguts,...i això també fa desaparèixer patrimoni de pedra seca i de restes de la Guerra Civil.

Propostes de millora

1. Recuperar els boscos amb pastura, aprofitament per biomassa, etc.
2. Posar cartells informatius sobre les singularitats del Parc (flora, fauna, etc.).
3. Difusió sobre les coves que hi ha al terme de la Figuera.
4. Recuperar el sender del Guixar fins a la Roca Foradada i el Coll dels Solans de Baix (és molt bonic i té molt bones vistes de Montsant i s'ha perdut).
5. Possibilitat de vincular el sender del Guixar fins a la Roca Foradada amb una via ferrada.
6. Buscar opcions de cartellística que siguin resistents i aguantin el pas del temps.
7. Netejar i posar en valor les trinxeres i la pedra seca.
8. Que La Figuera sigui més present a les activitats que es programen des del Parc Natural.
9. Inventariar el patrimoni de pedra seca de cada poble.
10. Deixar anar uns quants llops per gestionar les cabres que fan molt de mal a l'agricultura.
11. Posar en valor la història i els espais de la Guerra Civil al poble més enllà de l'observatori.
12. L'orquídea *Ophrys Lutea*, a més de Siurana, també es troba a La Figuera, però no està catalogada.

Viure i treballar al parc
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. Donar més cupos de caça, ja que actualment és el major problema que hi ha al municipi. 2. La relació del parc amb el món escolar. 3. L'agenda del parc, que arriba als escolars és molt interessant i vàlida.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. Els tràmits i la burocràcia en les explotacions de granja. 2. Massa senglar i cabirol. 3. Dificultat vallar les propietats agrícoles per evitar que hi entrin animals. 4. Els nens i nenes de La Figuera (PN Montsant) van a l'escola del Molar, i no els arriben les activitats del parc com a les altres escoles (si bé hi arriben, no es troben dins del parc i hi ha menys impacte).
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none"> 1. Més activitats d'educació ambiental a La Figuera, als xiquets i joves i famílies. 2. Publicitats dels oficis tradicionals entre els pobles del parc, que sigui un altaveu. 3. Cessió de valla per a pastura. 4. Flexibilitzar la caça. Hi ha massa cabra i cabirol. 5. Facilitar tema "esperes" en la caça (la normativa). 6. Que els xiquets i xiquetes i joves de la Figuera puguin gaudir de les propostes del Parc. 7. Formació / informació en activitats experimentals (fomentant el coneixement del medi). 8. Activitats convocades pels infants i famílies del poble. 9. Fer jornades de coneixement del patrimoni natural, què cal protegir (orquídiess, somereta, endemismes), que es pot aprofundir (plantes comestibles, bolets, etc.). 10. Actuacions amb els nous descobriments de fòssils.

Comunicació
Formes de comunicació actuals
<ol style="list-style-type: none"> 1. La informació arriba a l'Ajuntament i aquest penja els cartells a la seva vitrina de publicitat, però no acaba d'arribar la informació a tota la població. 2. Són conscients de que existeix la via telefònica i el gmail.
Noves formes de comunicació i altres propostes
<ol style="list-style-type: none"> 1. Creuen que seria interessant fer una llista de cases interessades per poder rebre fulletons. 2. Crear un EAGORA del propi Parc Natural per tal d'informar d'actuacions i activitats. 3. Penjar els cartells als bars, botigues i altres comerços a part de l'Ajuntament. 4. Donar un telèfon més visible perquè els turistes puguin trucar i informar-se sobre itineraris o nivells. 5. Crear una secció de Pregunta/Resposta a la pàgina WEB per donar informació d'itineraris i nivells.

3.3 Resum del poble

La setena trobada del procés participatiu "El Parc t'escolta" es va dur a terme a La Figuera, realitzada el dimarts 07 de novembre a la sala Euterpe, on van assistir 12 persones del municipi.

Pel que fa a la taula d'ús públic i social, es destaca el reclam de revisar els itineraris del Parc Natural, ja que estan molt deixats i bruts, concretament el Grau de la Figuera i el camí que uneix la Figuera amb la Vilella Baixa. També insisteixen en la recuperació d'antics camins que s'han o s'estan perdent. Per tal de poder mantenir els camins de manera natural també proposaven promocionar la pastura en extensiu i així netejar el bosc i prevenir els incendis. D'altra banda, valoraven molt positivament que el Parc Natural hagués organitzat un concert a l'Ermita, ja que havia donat molta vida al poble i promocionat el turisme, i creuen que és important treballar en aquesta línia. Tot i això, van destacar la falta d'informació sobre les activitats del Parc Natural per la inexistència de Punt d'Informació. Aquest queda reduït a l'Ajuntament i no tothom passa per allà.

Respecte de la taula de viure i treballar al parc, els participants eren molt conscients que el territori del municipi de La Figuera que és Parc Natural és poc, però van destacar dos temes prioritaris. En primer lloc, l'excés d'animals salvatges (cabirols, senglars i cabres) que actualment estan entrant a les finques dels pagesos i pageses i estan generant problemes de convivència greus. En aquest sentit, es contempla la flexibilització de normatives o tràmits, que ja no depenen exclusivament del parc, o l'aplicació de polítiques que puguin fer front a aquest problema que s'està agreujant. En segon lloc, es valora molt positivament la tasca d'educació ambiental a les escoles del parc, tot i que en el cas de La Figuera, ja fa diversos anys que no tenen escola pròpia. Per tant, es proposa que hi hagi una oferta més àmplia d'activitats als pobles del parc, per famílies i joves, que ajudi a conèixer i valorar molt més el parc de Montsant.

Pel que fa a patrimoni natural i cultural, noten el Parc Natural de Montsant present, tot i que geogràficament quedi lluny, i valoren molt positivament el desenvolupament d'estratègies de conservació de l'entorn (fauna, flora) com cel nocturn, i les activitats que s'organitzen. Tot i això, destaquen la poca implicació i interès dels habitants del poble amb la conservació de l'entorn i el patrimoni. Es suggereix buscar estratègies (ramaderia, aprofitament forestal...) per netejar espais que actualment estan degradats i poc cuidats, tant a escala natural com històrica.

En general, han sorgit moltes propostes de millora en la comunicació del Parc Natural, com ara crear un canal d'EAgora propi, penjar cartells en llocs de molta afluència (bars, botigues...) o crear una secció de pregunta/resposta a la web del Parc. Totes elles per fer arribar a gent de diferent edat la informació del Parc. Algunes propostes concretes són: creació de codis QR, telèfons de referència, material pedagògic a botigues o bars, etc.

